

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เนื่องจากในปัจจุบัน สภาวะทางเศรษฐกิจและสังคมได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การทำธุรกิจต้องประสบกับความเสี่ยงและความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจอยู่เสมอ วิกฤติเศรษฐกิจส่งผลให้บุคคลต้องประสบกับปัญหาขาดสภาพคล่องทางการเงิน หรือมีหนี้สินล้นพ้นตัวจนถึงขั้นถูกฟ้องร้องเป็นบุคคลล้มละลาย ซึ่งจะส่งผลให้ถูกจำกัดสิทธิและหน้าที่บางประการตามกฎหมายล้มละลายและกฎหมายอื่น ลูกหนี้ผู้สุจริตที่ได้ชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ตามสมควรแล้ว จึงควรได้รับโอกาสในการตั้งตัวทำมาหากินใหม่ด้วยการปลดจากล้มละลาย ทั้งนี้ ในการพิจารณาปลดบุคคลจากล้มละลาย จะต้องคุ้มครองประโยชน์ให้แก่เจ้าหนี้ด้วย ดังนั้น จุดสำคัญที่ต้องคำนึงถึง คือ การรักษาสมดุลระหว่างการคุ้มครองเจ้าหนี้กับการให้ประโยชน์แก่ลูกหนี้ผู้สุจริต เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์และวัตถุประสงค์ของกฎหมายล้มละลาย

เดิม ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 วางหลักเกณฑ์ที่ให้ลูกหนี้หลุดพ้นจากหนี้สินไว้เพียง 3 ประการ ได้แก่ การประนอมหนี้ การปลดจากล้มละลาย และการยกเลิกการล้มละลาย ซึ่งมีผลให้ลูกหนี้ที่มีคุณสมบัติตรงตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด สามารถหลุดพ้นจากหนี้สินของตนในคดีล้มละลาย สามารถไปตั้งตัวและก่อหนี้สินใหม่ได้

ต่อมา พระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2542 มาตรา 35 ได้กำหนดหลักเกณฑ์ใหม่ที่ให้ลูกหนี้บุคคลธรรมดาพ้นจากล้มละลายเมื่อครบกำหนด 3 ปี ซึ่งเป็นการวางหลักเกณฑ์การหลุดพ้นจากล้มละลายรูปแบบใหม่ และมีสาระสำคัญที่เงื่อนไขการพ้นจากล้มละลายจะพิจารณาจากความสุจริตของหนี้อันเป็นมูลเหตุที่ฟ้องล้มละลายเป็นสำคัญ มิได้พิจารณาจากความสุจริตของตัวลูกหนี้แต่อย่างใด ดังนั้น หากหนี้ไม่มีลักษณะทุจริตแล้ว ลูกหนี้ก็สามารถพ้นจากล้มละลายได้ทันที เมื่อถึงกำหนดเวลาครบ 3 ปี นับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาให้เป็นบุคคลล้มละลาย และให้นำบทบัญญัติมาตรา 76 และมาตรา 77 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาใช้บังคับโดยอนุโลม ซึ่งเป็นผลให้ลูกหนี้หลุดพ้นจากหนี้สินทั้งปวงอันพึงขอรับชำระได้เว้นแต่ หนี้เกี่ยวกับภาษีอากร หรือจังกอบของรัฐบาลหรือเทศบาล และหนี้ซึ่งได้เกิดขึ้นโดยความทุจริตข้อโกงของบุคคลล้มละลาย หรือหนี้ซึ่งเจ้าหนี้ไม่ได้เรียกร้องเนื่องจากความทุจริตข้อโกงซึ่งบุคคลล้มละลายมีส่วนเกี่ยวข้องสมควร

พระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2542 มาตรา 35 ดังกล่าว ได้บัญญัติขึ้นท่ามกลางเสียงวิพากษ์วิจารณ์ว่าเป็นช่องทางที่เอื้อประโยชน์ให้แก่ลูกหนี้ ปราบกฏความเห็นผ่านทางหน้าหนังสือพิมพ์มากมายว่าบทบัญญัติดังกล่าวนี้ จะทำให้ประเทศขาดวินัยทางการเงินและกระตุ้นให้เกิดวัฒนธรรมการเบี้ยวหนี้มากขึ้น¹ นอกจากนี้ ยังจะส่งผลให้ระบบการเงินปั่นป่วนหนี้ไม่ก่อให้เกิดรายได้ หรือเอ็นพีแอลจะพุ่งขึ้นอย่างรวดเร็ว เพราะจะเกิดการเบี้ยวหนี้อย่างขนานใหญ่ และยังเป็นช่องทางให้บรรดาลูกหนี้รายใหญ่จำนวนมากล้มบนฟูก² สามารถหลุดพ้นจากคดีหรือหลุดจากการล้มละลายได้อย่างรวดเร็ว ทางด้านคณะกรรมการของวุฒิสภาและฝ่ายที่สนับสนุนให้แก่กฎหมายล้มละลายดังกล่าวให้เหตุผลว่า ปัญหาหนี้สินล้นพ้นตัวที่เกิดขึ้นมิใช่ความผิดของลูกหนี้ แต่เกิดจากวิกฤติเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นผลกระทบอย่างรุนแรงจากการที่รัฐบาลประกาศเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยน ทำให้ผู้ประกอบการโดยรวมรวมถึงบุคคลธรรมดา มีสภาพเป็นบุคคลผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัวโดยพฤตินัย มิได้เกิดจากการทุจริตหรือไม่ตั้งใจชำระหนี้ รัฐบาลจึงต้องมีมาตรการช่วยบรรเทาความหายนะอย่างเร่งด่วน และเห็นสมควรให้ออกาสลูกหนี้ในการตั้งต้นชีวิตใหม่³ ด้านนักวิชาการก็มีความเห็นว่า บทบัญญัติดังกล่าวมีความไม่เหมาะสมในการที่จะเป็นช่องทางให้ลูกหนี้ก่อหนี้ขึ้น โดยไม่ต้องคำนึงว่าตนจะมีความสามารถชำระหนี้ได้หรือไม่⁴

ผู้เขียนเห็นว่าพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2542 มาตรา 35 ดังกล่าวได้บัญญัติไว้เพียงมาตราเดียว ขาดมาตรการอื่นมารองรับอย่างชัดเจน ทำให้อาจเกิดปัญหาในทางปฏิบัติตามมา และยังพิจารณาได้ว่าบทบัญญัติที่จะให้บุคคลพ้นจากล้มละลายมีความสำคัญมาก เพราะจะทำให้ลูกหนี้หลุดพ้นจากหนี้สินและทำให้เจ้าหนี้ไม่ได้รับชำระหนี้ ดังนั้น จึงเห็นสมควรที่จะศึกษาถึงแนวคิดและกระบวนการปลดจากล้มละลาย(Discharge) ว่าเป็นอย่างไร มีหลักการสำคัญใดบ้างที่ต้องคำนึงถึง ระบบที่ดีและเหมาะสมควรเป็นประการใด และจะได้หามาตรการและวิธีการที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทยต่อไป

¹ สุนันท์ ศรีจันทร์, "เกาะกระแสธุรกิจ", เนชั่นสุดสัปดาห์ (11-17 มีนาคม 2542): 19.

² "แก้ ร้าง พ.ร.บ. ล้มละลาย ระวังระบบการเงินพัง", ประชาชาติธุรกิจ (11-14 มีนาคม 2542): 28.

³ "วุฒิสภา ร่ายยาวเหตุผลแก้ล้มละลาย", ประชาชาติธุรกิจ (11-14 มีนาคม 2542): 13.

⁴ วิชา มหาคุณ, คำอธิบายกฎหมายล้มละลาย. (กรุงเทพมหานคร : นิติบรรณการ, 2544), หน้า 5.

1.2 สมมติฐานการวิจัย

การปลดจากลี้มละลายของบุคคลธรรมดาตามกฎหมายไทย ซึ่งมี 2 รูปแบบ คือ การปลดจากลี้มละลายตามพระราชบัญญัติลี้มละลาย พ.ศ. 2483 และการพ้นจากลี้มละลายตามพระราชบัญญัติลี้มละลาย (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2542 นั้น ไม่เหมาะสมและไม่สอดคล้องกับหลักการปลดบุคคลจากลี้มละลาย จึงควรศึกษาถึงหลักการ ระบบที่ดี และรูปแบบอื่นในการปลดจากลี้มละลาย

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและทำความเข้าใจแนวคิด และหลักการปลดจากลี้มละลายของบุคคลธรรมดา (Discharge) ตามกฎหมายต่างประเทศ .
2. เพื่อศึกษาระบบและหลักเกณฑ์การปลดจากลี้มละลายตามกฎหมายไทย และวิเคราะห์ว่ามีความเหมาะสมและมีปัญหาประการใด
3. เพื่อพิจารณาหลักเกณฑ์ และมาตรการที่เหมาะสมในเรื่องการปลดจากลี้มละลายของบุคคลธรรมดาตามหลักของต่างประเทศมาบัญญัติปรับใช้กับประเทศไทย

1.4 ขอบเขตและวิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ จะศึกษาถึงแนวคิดและหลักการปลดจากลี้มละลายของบุคคลธรรมดา (Discharge) ตามกฎหมายประเทศออสเตรเลีย และสิงคโปร์ เพื่อนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับบทบัญญัติของประเทศไทย และพิจารณาว่าจะนำแนวทางของต่างประเทศมาบัญญัติปรับใช้กับประเทศไทยได้เพียงไร

วิธีการที่ใช้ในการวิจัยนี้ จะเป็นการวิจัยเอกสารโดยศึกษาค้นคว้าและวิเคราะห์ข้อมูลจากตัวบทกฎหมาย แนวคำพิพากษา หนังสือ บทความ และเอกสารทางวิชาการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งของต่างประเทศและประเทศไทย

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงแนวคิดและหลักการปลดจากลัมละลายของบุคคลธรรมดา (Discharge) ตามกฎหมายต่างประเทศ
2. ทราบถึงระบบและหลักเกณฑ์การปลดจากลัมละลายตามกฎหมายไทยและแสดงให้เห็นถึงความเหมาะสมและปัญหาที่อาจเกิดขึ้น
3. ทราบถึงหลักเกณฑ์และมาตรการที่เหมาะสมในเรื่องการปลดจากลัมละลายของบุคคลธรรมดาตามหลักของต่างประเทศที่จะบัญญัติปรับใช้กับประเทศไทย